

SVINEINFLUENSAEN

DETTE LU

Vaksine-ekspertene svarer på lesernes spørsmål

Av STEINAR Q. ANDERSEN og MONA GRIVI NORMAN

Våre lesere har sendt inn hundrevis av spørsmål om svineinfluensa og vaksine.

VGs ekspertpanel består av seksjonssjef Svein Rune Andersen og forsker Christian Syvertsen ved Vaksineseksjonen i Statens legemiddelverk,

samt overlege Jan-Erik Berdal ved Infeksjonsmedisinsk avdeling, Akershus universitetssykehus. Her er svarene de gir leserne.

■ – **Kan man vaksinere seg mens man er gravid og er svineinfluensa skadelig for fosteret?**

Gudmund (35), Lunner

– Gravide er en prioritert gruppe for vaksine fordi de er mer utsatt for alvorlig sykdom og dødelighet ved svineinfluensa. Vi anbefaler at gravide i 2. og 3. trimester tar vaksinen, samt gravide i 1. trimester som er i en av risikogrupperne

■ – **Bør friske småbarn på 1,5 og 4 år la seg vaksinere?**

Marit (33)

– Folkehelseinstituttet vil fredag gi nye anbefalinger om bruk av Pandemrix til barn under tre år. Vaksinen er godkjent for bruk hos barn fra seks måneder.

■ – **Om jeg velger å la med vaksinere, kan jeg da smitte andre som ikke er vaksinert?**

FTG (36)

– Nei, i tillegg til å beskytte deg selv vil du hindre spredning av viruset til andre.

■ – **Hvorfor snakkes det så lite om at vaksinen må tas i to omganger? Det kompliserer veldig.**

Jørgen (62), Oslo

– Foreløpig anbefales det at vaksinen tas som to doser med minimum tre uker imellom. Nye data viser imidlertid god effekt allerede etter første dose, så dette kan komme til å endres.

■ – **Hvor godt virker vaksinen? Er man 100 prosent sikker på ikke å få svineinfluensa hvis man lar seg vaksinere?**

Sunnmøring (54), Haram

– Foreløpige data viser at 98 – 100 prosent av de vaksinerte har beskyttende nivåer av antistoffer tre uker etter første dose. Det er imidlertid individuelle variasjoner, også i forhold til alder og spesielle grupper, for eksempel de med svekket immunforsvar

■ – **Hvordan er det med vaksinering av friske nordmenn? Blir man kalt inn eller er man selv ansvarlig for å kontakte fastlege?**

Beate (42), Bergen

– Kommunene vil organisere vaksinering av sin befolkning etter råd fra Folkehelseinstituttet.

■ – **Må jeg ta vaksine for både sesonginfluensa og svineinfluensa?**

Svein Ytrøy (70), Solund

– Vaksine mot svineinfluensa beskytter ikke mot vanlig sesonginfluensa og vice versa. Dersom du normalt tar sesonginflusavaksine bør du vurdere begge vaksinene.

■ – **Bør jeg ta vaksinen hvis jeg tror at jeg allerede har hatt svineinfluensa?**

Liv (58), Bærum

– Du behøver ikke vaksinere deg hvis et laboratorium har påvist svineinfluensa A H1N1 hos deg. Hvis du ikke er helt sikker, bør du ta vaksinen.

■ – **Hvor lenge er jeg beskyttet hvis jeg tar vaksinen?**

Kåre (30), Moss

– Det avhenger blant annet av om viruset endrer seg mye fremover. Ved sesonginflusavaksine er man godt beskyttet ved første års influensasesonng, med redusert effekt i andre sesong. Det forutsettes at det er en god match mellom influensavirusstammen i vaksinen og den som gir sykdom.

■ – **Hva med oss som blir syke av vanlig influensavaksine? Bør vi ta vaksinen for svineinfluensa?**

Tone Lyngmo (48), Bamble

– Vaksinen bør ikke tas av de som har hatt livstruende allergiske reaksjoner mot stoffer i vaksinen, for eksempel eggproteiner. Fastlegen vil vurdere nytten av vaksinen.

■ – **Kritikerne av vaksinen sier at den inneholder komponenter, blant annet kvikksølv og skvalen, som kan være farlige. Er alle bestanddelene i vaksinen brukt tidligere?**

Ketil (44), Bergen

– Ja. Konserveringsmiddelet tiomersal, som inneholder kvikksølv, har vært brukt i 80 år og var tidligere tilsatt i barnevaksiner, influensavaksiner og andre vaksiner som er gitt i milliarder av doser til mennesker over hele verden.

Skvalen er en substans som fins i alle dyr og planter og brukes i kosmetikk, legemidler og kosttilskudd, i tillegg til at man får det gjennom kosten. Det har vært brukt i over 40 millioner doser med influensavaksine siden 1997 i Europa og resten av verden. Over 50 000 mennesker har deltatt i kliniske forsøk hvor de har fått vaksine med skvalen, og det har vist seg at det er et sikkert tilsetningsstoff i vaksiner.

■ – **Vi hører mye om dem som blir alvorlig syke og dør, men hvor syke blir egentlig flertallet av dem som får svineinfluensa?**

Anne (35), Bergen

– De fleste får en mild øvre luftveisinfeksjon med mild moderat feber, sår hals og hoste. Mange får veldig beskjedne symptomer.

■ – **Hvor farlig er svineinfluensa for dem av oss som går på spesielle medisiner, for eksempel for revmatisme?**

Jon (42)

– På generelt grunnlag kan vi si at medisiner som demper immunsystemet kan svekke immunforsvaret mot infeksjoner, inklusive influensa og derfor gi mer alvorlig sykdom. Det er imidlertid forskjell på ulike medisiner og doser. Immundempende medisiner kan også føre til mindre effekt av vaksineringen, men er ikke til hinder for vaksine, tvert imot. De som er i tvil bør kontakte sin fastlege.

■ – **Hvordan får man sikker diagnose på svineinfluensa? Kan legen ta en blodprøve som gir svar med en gang?**

Stein Tomtum (54), Oslo

VAKSINERES: Mange hundre personer ble registrert og vaksinert i Bergen i løpet av de første timene med Liva Øvreseth sprøyten med stoffet Pandemrix på gravide Asta Marie Olafsson.

– Nei, den blodprøven som er utviklet, fanger opp mindre enn 40 prosent, kanskje bare 10 prosent av tilfellene. Foreløpig er det bare nese- og halsprøver som er sikket. Laboratoriet har svaret på prøvene i løpet av noen få timer, men dette vil selvsagt bli et kapasitetsspørsmål, siden det nå strømmer inn store mengder prøver.

■ – **Hvor mange dør av vanlig influensa hvert år i forhold til svineinfluensa?**

Kristin (47), Sørfold

– I løpet av en normal sesong regner vi med at influensa er medvirkende årsak til ca. 1300 dødsfall.

Vi regner med at det kan bli færre denne sesongen, siden det ser ut til at svineinfluensa fortrenger den vanlige sesonginfluensaen. Samtidig rammer den i mindre grad eldre over 65 år som er mest utsatt ved vanlig sesonginfluensa. Vi frykter imidlertid at det kan dø relativt flere i de yngre årsklassene enn ved vanlig sesonginfluensa, selv om tallene er små og risikoen for hver enkelt er veldig liten.

■ – **Kan man være smittebærer uten selv å ha symptomer?**

Ingvild (31), Randaberg

– Ja. Sannsynligvis er det mulig at man skiller ut influensavirus i time-

ne før man selv får symptomer, men det er langt mer effektiv utskillelse når man selv får symptomer. I praksis er man ikke veldig smittsom før man selv blir syk.

■ – **Kan man bare få svineinfluensa én gang i livet, og så være immun?**

Kristine (14), Oslo

– Ja, men vi tror at svineinflusaviruset kommer til å oppføre seg på samme måte som sesonginflusensa ved at virusoverflaten endrer seg i løpet av sesongen, og dermed har man ikke full immunitet neste gang. I motsetning til meslinger og røde hunder, som man

SVINEINFLUENSAEN

REER VI PÅ

vaksinering i går. Her setter helsesøster Foto: SCANPIX

VENTER: Åsta Marie Olafsson og alle de andre som ble vaksinert i Bergen i går måtte vente i 20 minutter for å se om vaksinen førte til bivirkninger. Foto: SCANPIX

PASSER PÅ: Helsepersonell og folk fra Sivillforsvaret var til stede. Blant de 550 som ble vaksinert de første tre timene, var det et par stykker som måtte legge seg ned på litt. Foto: SCANPIX

VG FAKTA

SYMPTOMENE

1 Vanlige symptomer

- Sår hals, snørr og hoste
- Høy feber
- Hodepine
- Søre muskler

Dette er symptomer som rammer nesten alle med vanlig sesonginfluensa. Er du smittet av svineinfluensa er det mange som ikke vil få alle symptomene like kraftig. Det gjør det vanskeligere å definere hvem som kan være smittebærer.

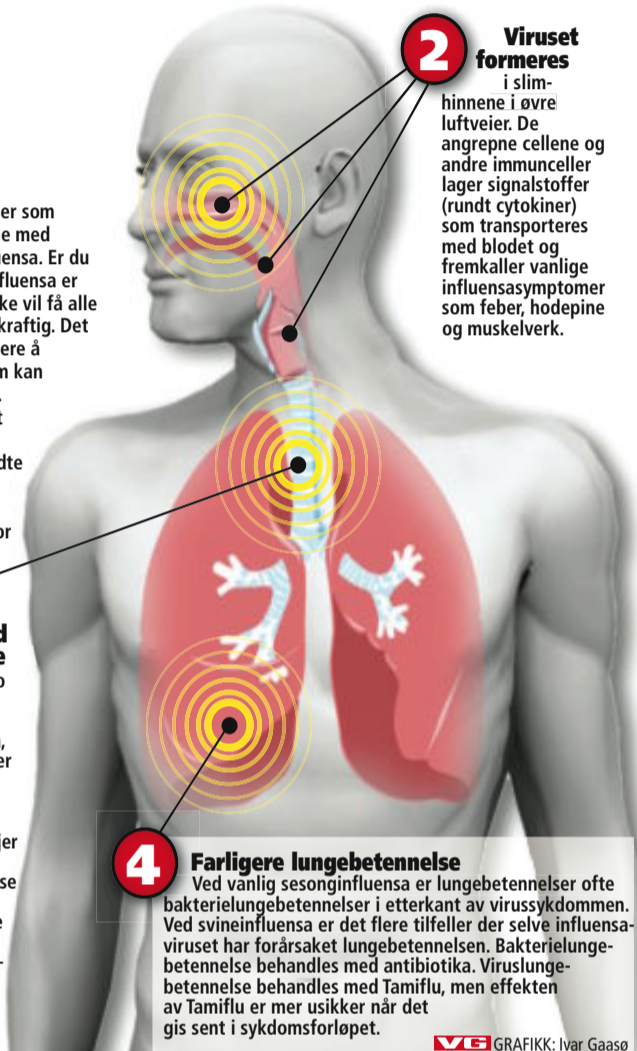
- Diaré og oppkast

I begynnelsen var det flere som meldte om diaré, enn ved vanlig influensa. Men grunnlaget for å fastslå dette er lite.

3 Lettere ned i luftveiene

Det er større risiko for å få viruset i nedre luftveier enn ved vanlig influensa, noe som er langt mer alvorlig enn om sykdommen holder seg i de øvre luftveiene. Dette skjer i få tilfeller, men i følge en undersøkelse fra Australia var det 15 ganger så mange innlagte pasienter i intensivavdelinger – i hovedsak grunnet lungebetennelse – enn ved vanlig sesonginfluensa.

2 Viruset formeres i slimhinnene i øvre luftveier. De angreper cellene og andre immunceller lager signalstoffer (rundt cytokiner) som transporteres med blodet og fremkaller vanlige influensasymptomer som feber, hodepine og muskelverk.

4 Farligere lungebetennelse

Ved vanlig sesonginfluensa er lungebetennelser ofte bakterielungebetennelser i etterkant av virus sykdommen. Ved svineinfluensa er det flere tilfeller der selve influensaviruset har forårsaket lungebetennelsen. Bakterielungebetennelse behandles med antibiotika. Viruslungebetennelse behandles med Tamiflu, men effekten av Tamiflu er mer usikker når det gis sent i sykdomsforløpet.

VG GRAFIKK: Ivar Gaaso

Kilde: Overlege Jan-Erik Berdal ved Infeksjonsmedisinsk avdeling, Akershus universitetssykehus.

Her er bivirkningene

Mange frykter alvorlige bivirkninger av svineinflusavaksinen Pandemrix, men erfaring viser at det er svært sjeldent.

Dette er en oversikt over bivirkninger som er registrert av det europeiske legemiddelverket European Medicines Agency. Tallene i parentes viser hvor mange som kan få en eller flere av bivirkningene.

Svært vanlig (mer enn 10 prosent)

- Hodepine.
- Trøtthet.
- Ømme muskler.
- Smerte, rødhet og hevelse ved injeksjonsstedet.
- Feber.
- Muskel- og leddverk.

Vanlig (1 – 10 prosent)

- Varme, kløe eller blåmerker på injeksjonsstedet.
- Økt svette, frysninger, influensalignende symptomer.
- Hovne kjertler i hals, armhule eller lyske.

Mindre vanlig (0,1 – 1 prosent)

- Prikking eller nummenhet i hender eller føtter.
- Søvnighet.

- Svimmelhet.
- Diaré, brekninger, magesmerter, kvalme.
- Kløe, utslett.
- Sykdomsfølelse.
- Søvnløshet.

Sjeldent (0,01 – 0,1 prosent)

- Allergiske reaksjoner som kan føre til alvorlige reduksjoner i blodtrykket.
- Kramper.
- Ivorlig stikkende eller bankende smerter langs én eller flere nerver.
- Redusert antall blodplater, som kan forårsake blødning eller blåmerker.
- Svært sjeldent (mindre enn 0,01 prosent)
- Blodkarbetennelse som kan forårsake utslett, leddsmerter og nedsatt nyrefunksjon.
- Nevrologiske lidelser som betennelse i sentralnervesystemet, nervebetennelse, og lammelse.

E-post: steinar.andersen@vg.no

kun får én gang, vil man muligens være utsatt for forskjellige svineinfluensavirus flere ganger.

■ – Kan man ha hatt svineinfluenza uten å vite om det?

Guri (32)

– Ja, det kan man. Noen får så lette symptomer at de knapt merker det, og dette kan gjelde mange. Noen kan også ha influensa helt uten symptomer.

■ – Er de som røyker i en risikogruppe?

LM (33), Sør-Varanger

– På generelt grunnlag kan vi si at røykere er mer disponert for luftveisinfeksjoner, spesielt bakteriein-

feksjoner som kan komme på toppen av en influensa. Hvis røykingen har ført til mer kronisk lungeskade, for eksempel KOLS, så vil pasienten tilhøre en risikogruppe som tåler influensa mindre.

■ – Hvor finner jeg mer informasjon om svineinfluenza og vaksinen?

– Det finnes mye informasjon på internett:

www.pandemi.no
www.legemiddelverket.no
Du kan også kontakte din fastlege.

E-post: steinar.andersen@vg.no

VG PROTOKOLL NETT

Hva lurte du på om svineinfluenza?

Hvilke spørsmål ønsker du svar på? Send oss dine spørsmål på epost til 2200@vg.no eller gå inn på www.vg.no.

